

Charkivo puolimas 2022 metų rugsėji–spalį

Vyr. ltn. Mindaugas Narkus
*Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademijos
Vadų ir jaunesniųjų štabo karininkų kursas*

TIRIAMASIS DARBAS

Anotacija

Vykdamas gynybos veiksmus galima išlaikyti teritoriją, tačiau taip neįmanoma atsiimti prarastų vietovių ar pozicijų. Siekdamas atsiimti prarastą teritoriją, kariniai vienetai imasi puolamųjų veiksmų, kuriais gali įgyti iniciatyvą ir ryžtingai paveikti priešiško pajėgų valią. Charkivo kontrpuolimas laikomas sėkmingiausiu ukrainiečių puolimu per visą Rusijos ir Ukrainos karo laikotarpį. Šie išskirtiniai puolamieji veiksmai padėjo kitų valstybių kariuomenėms suprasti, kokie pagrindiniai puolimo principai privalo būti išlaikyti ir ką reikia daryti norint sėkmingai vykdyti puolamuosius veiksmus, kuriais siekiama palaužti priešiško pajėgų valią, atsiimti svarbiausias vietas ir įgyti taktinį, strateginį ar net operacinį pranašumą. Straipsnyje analizuojamas Ukrainos ginkluotųjų pajėgų suorganizuotas kontrpuolimas Charkivo regione 2022 m. rugsėjo–spalio mėnesiais, išryškinant pagrindinius puolimo principus.

Reikšminiai žodžiai: *Charkivo kontrpuolimas, puolamieji veiksmai, manevriniai vienetai.*

Charkivo kontrpuolimo aplinkybės

2022 m. vasario 24 d. Rusijos Federacijos (toliau – RF) ginkluotosios pajėgos pradėjo invaziją į Ukrainą, ją pavadindama „specialiąja karine operacija“, kuria esą siekiama demilitarizuoti ir denacifikuoti Ukrainą. RF puolimą pradėjo trimis pagrindinėmis kryptimis: šiaurine kryptimi (tikslas – užimti Kyjivą), pietine kryptimi (tikslas – užimti pietinę Ukrainos dalį ir pasiekti sausumos koridorių į Donbaso regioną) ir rytine kryptimi (tikslas – užimti Donecko ir Luhansko sritis). Tačiau Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms pavyko sustabdyti agresorės puolimą ir neleisti pasiekti iškeltų strateginių tikslų, todėl frontas stabilizavosi ir aktyvūs kovos veiksmai perėjo į sekinimo fazę. Esant tokiam karo etapui, didelę svarbą įgijo politinės ir ekonominės aplinkybės. Vakarų valstybių palaikymas, ginkluotės ir technikos perdavimas, stipri politinė vienybė sudarė sąlygas Ukrainos ginkluotosioms pajėgoms pasiruošti puolamiesiems veiksams ir surengti kontrpuolimą Charkivo regione.

Rusija Charkivą ir jo regioną kaip vieną iš puolimo tikslų pasirinko neatsitiktinai. Tai lėmė strateginės, istorinės ir karinės priežastys. Charkivo regionas – tai kelių ir geležinkelių mazgas, jungiantis šiaurinę, rytinę ir centrinę Ukrainos dalis. Charkivas yra vienas iš svarbiausių Ukrainos gynybos centrų, kuriame vystoma karo pramonė, apimanti tankų bei kovos mašinų modernizaciją ir aukštųjų technologijų integraciją ginkluotosiose pajėgose. Tai gi Rusijos politinė ir karinė vadovybė nusprendė, kad, užėmus šį regioną, bus sustiprinta jos karo pramonė. Vertinant iš istorinės perspektyvos, Charkivas – pasienio miestas, kuriame išlikęs ryškus sovietinis paveldas. Sovietų Sąjungos laikotarpiu Charkivas buvo sovietų Ukrainos sostinė. Tai miestui suteikė politinę ir simbolinę reikšmę. Didžioji dalis jo gyventojų buvo rusakalbiai. Švietimo srityje ir žiniasklaidoje dominavo rusų kalba.

Toliau straipsnyje apžvelgiami šie Charkivo kontrpuolimo etapai:

- pradinis puolimas 2022 m. vasario–balandžio mėn.;
- poziciniai mūšiai 2022 m. gegužės–rugpjūčio mėn.;
- fronto nusistovėjimas 2022 m. rugsėjo–spalio mėn.

Šių etapų analizė leidžia suprasti, kodėl Ukrainos pajėgoms pavyko kontrpuolimas ir kaip tai pakeitė karo eigą.

2022 m. vasario–balandžio mėn. vykusio Rusijos pajėgų puolimo tikslas buvo greitai užimti Charkivą ir destabilizuoti padėtį šiaurės rytų Ukrainoje. Tačiau ukrainiečiai išlaikė Charkivo miestą – Rusijai nepavyko jo greitai užimti. Vis dėlto buvo užimti kiti svarbūs miestai: Kupjanskas, Ševčenkovė, Balaklija, Iziumas, Lymanas. Tai leido RF karinei vadovybei užsitikrinti svarbių logistinių kelių kontrolę šiaurės rytų fronto ruože.

Pagrindinis 2022 m. gegužės–rugpjūčio mėn. vykdytų RF kovos veiksmų tikslas buvo išlaikyti užimtas teritorijas ir plėsti operacijas Donbaso regione. Galutinis šio etapo rezultatas – nusistovėję aktyvūs kovos veiksmai Charkive. Tai leido Ukrainos mechanizuotiesiems vienetams regione persitvarkyti ir pasiruošti kontrpuolimui.

2022 m. rugsėjo–spalio mėn. pagrindinis Ukrainos ginkluotųjų pajėgų tikslas buvo atkovoti prarastus logistinius centrus bei susisiekimo mazgus: Kupjanską, Iziumą, Balakliją, Lymaną, ir perimti kovos veiksmų iniciatyvą šiaurės rytų fronte. Galutinis šio etapo rezultatas – RF karinei vadovybei patikėjus, kad pagrindinis kontrpuolimas rengiamas Chersono kryptimi, ir permetus pusę savo pajėgų į pietų frontą, Ukrainos ginkluotosios pajėgos sėkmingai prasiveržė per silpną rusų gynybos liniją ir atsikovojo prarastas logistikai svarbias vietas.

Kontrpuolime dalyvavusios pajėgos ir jų pirminės pozicijos

Vertinant pajėgų santykį, svarbu pabrėžti, kad didžiausią poveikį siekiant Ukrainos pranašumo padarė jos surengta plataus masto klaidinimo operacija, per kurią nurodyta klaidinanti kontrpuolimo kryptis. Ukrainos karinė vadovybė liepos mėnesį pradėjo plataus masto klaidinimo operaciją – garsiai skelbė apie planuojamą kontrpuolimą Chersono srityje [1]. Dėl to pusė iš 24 Charkivo prieigose esančių Rusijos bataliono taktinių grupių buvo perkelta į Chersono sritį, o Charkivo prieigose palikta tik 9 000 karių [3]. Pagal įvairius šaltinius, tuo metu Ukraina sugebėjo sutelkti apie 20 000 karių.

Taip Ukrainos ginkluotosios pajėgos pasiekė santykį 2:1 ir įgavo pajėgų santykio pranašumą.

Ukrainos pagrindinę smogiamąją jėgą ties Balaklija sudarė 25-oji ir 80-oji oro desanto brigados, 92-oji ir 93-ioji mechanizuotosios brigados, KRAKEN specialiųjų operacijų vienetas ir kiti remiantys vienetai [2]. Manevriniai vienetai nebūtų pasiekę netikėtumo faktoriaus be stiprios flangų saugos. Pietinėje dalyje flangų saugą užtikrino 3-iosios tankų brigados ir 71-osios jėgerių brigados vienetai, šiaurinėje dalyje – 103-ioji, 112-oji ir 113-oji teritorinės gynybos brigados.

Vertinant Rusijos pajėgų išsidėstymą, svarbu paminėti, kad vienetus, esančius fronto linijoje, daugiausia sudarė mobilizuoti kariai, o geriausiai parengti vienetai dėl sėkmingo ukrainiečių klaidinimo buvo permesti Chersono kryptimi. Fronto ruože ties Balaklija buvo išsidėstę 18-osios motorizuotųjų šaulių divizijos vienetai, 47-osios tankų divizijos vienetai, 7-oji ir 27-oji motorizuotųjų šaulių brigados, 9-ojo jūrų pėstininkų pulko vienetai, 202-asis mobilizuotasis pėstininkų pulkas, 137-asis oro desanto pulkas. Ten buvusiems vienetais, išskyrus 137-ąjį oro desanto pulką, buvo būdinga žema karių moralė ir trūko profesionalumo [2]. Ties Ševčenkove buvo išsidėstę 36-oji motorizuotųjų šaulių brigada, 59-oji tankų brigada, 488-asis ir 254-asis motorizuotųjų šaulių pulkai. Ties Siverskdonecko upe, į vakarus nuo Iziumo miesto, pietinėje fronto dalyje, buvo išsidėčiusios 37-oji motorizuotųjų šaulių brigada, 5-oji tankų brigada, 14-oji specialioji brigada ir 423-ioji motorizuotųjų šaulių bei 13-oji tankų brigados [2].

Taigi galima teigti, kad geriau aprūpinti ir labiau patyrę RF vienetai buvo išsidėstę šiaurinėje dalyje ties Ševčenkove ir pietinėje dalyje ties Siverskdonecko upe, o Ukraina sutelkė pagrindines pajėgas ties Balaklija, nukreipdama jas į silpną fronto ruožą. Tai ir lėmė kontrpuolimo sėkmę.

Kontrpuolimui vadovavę vadai ir jų patirtis mūšio lauke

Oleksandras Syrskis gimė 1965 m. Sovietų Rusijoje. Baigęs mokyklą, įstojo į Raudonosios Armijos akademiją Maskvoje. Po studijų jis pradėjo karjerą artilerijoje [4]. Iširus Sovietų Sąjungai, karininkas liko Ukrainoje ir tęsė aukštesnes karines studijas. Po studijų vykdė brigados vado pareigas ir Jungtinio štabo viršininko pareigas. 2013 m. buvo rotuotas į NATO štabą Belgijoje. 2019 m. buvo paskirtas į Ukrainos sausumos pajėgų vado pareigas [5].

O. Syrskis dalyvavo Afganistano kare, o 2014 m. buvo atsakingas už Rytų Ukrainos antiteroristines operacijas, nukreiptas prieš Rusijos remiamus separatistus Donbaso regione [5]. 2022 m. vasario mėn. prasidėjus Rusijos plataus masto invazijai, O. Syrskis vadovavo Kyjivo gynybai.

Šis karininkas visada pabrėžė aukštą karių moralę. Ją užtikrino reguliariai lankydamasis fronte [6]. Galima teigti, kad teikiama pirmenybė aukštai karių moralei, įgyta patirtis NATO štabe ir kovinė patirtis Donbaso regione bei Afganistane rodo, jog šis karininkas turi aiškią vadovavimo filosofiją ir supratimą apie mūšio lauką. Jis išsiskiria iš kitų jo kartos karininkų.

Aleksandras Pavlovičius Lapinas gimė 1964 metais. Nuo 1988 m. pradėjo karininko kelią tankų daliniuose. Nuo 2003 m. vykdė brigados vado ir divizijos vado pareigas. Nuo 2012 m. vadovavo 20-ajai jungtinei armijai. A. Lapinas taip pat vadovavo Centrinei ir Rytinei karinėms apygardoms [8]. Svarbu paminėti, kad jam teko nuosekliai eiti visas vadovaujamas pareigas, kol pasiekė pareigas aukščiausiam štabe.

A. Lapinas nuo 2018 m. iki 2019 m. vadovavo Rusijos kontingentui, esančiam Sirijoje. Nuo 2022 m. vasario mėn., Rusijai pradėjus plataus masto invaziją į Ukrainą, A. Lapinas vadovavo armijos grupei, atsakingai už Donbaso regiono užėmimą [8]. Šio karininko vadovavimas paremtas griežta hierarchija, centralizuotu valdymu ir sovietinės doktrinos palikimu. A. Lapino sprendimai mūšio lauke nebuvo lankstūs, jis nepripažindavo savo klaidų, dėl jų kritikavo pavaldinius. Taigi šis karininkas turi supratimą apie mūšio lauką, tačiau sovietinės doktrinos palikimas stipriai apriboja jo pa-

valdinių ir padalinių veiklą vykdančią įvairaus pobūdžio operacijas.

Apibendrinant galima teigti, kad nors abu karininkai yra sovietinės karinės minties auklėtiniai, jų supratimas apie karines operacijas skiriasi. A. Lapinas, iširus Sovietų Sąjungai, tęsė tarnybą ir puoselėjo sovietinę doktriną Rusijos ginkluotosiose pajėgose, o O. Syrskis per savo karjerą bendradarbiavo su Vakarų valstybėmis ir NATO, dėl to jo vertybės ir požiūris į karinių operacijų planavimą smarkiai skyrėsi nuo formuojamų sovietinės doktrinos. Ko gero, šie skirtumai ir buvo vienas iš lemiamų veiksnių, leidusių pasiekti sėkmę Charkivo kontrpuolimo metu.

Charkivo kontrpuolimo vykdymas ir puolimo principų taikymas

Galima skirti du Ukrainos pajėgų surengto kontrpuolimo Charkivo srityje pagrindinius etapus: pirmasis etapas – puolamieji veiksmai į vakarus nuo Oskilo upės, antrasis etapas – puolamieji veiksmai į rytus nuo Oskilo upės. Ukrainiečių manevriniai vienetai per kontrataką taikė pagrindinius puolimo principus, ir tai sudarė sąlygas pasiekti sėkmę vykdančią plataus masto puolamuosius veiksmus.

Toliau analizuojami šie ukrainiečių puolimo principai: netikėtumas, tempas, sutelktumas, ryžtingumas ir veiksmų lankstumas. Netikėtumas apibrėžiamas kaip prieš pajėgų nustebinimas atakuojant jas netikėtu laiku, netikėtoje vietoje ar netikėtu būdu. Tempas suvokiamas kaip karinių veiksmų eigos greitis per tam tikrą laiką. Sutelktumas – gebėjimas sutelkti vienetų kovinę galią viena kryptimi siekiant įgyvendinti iškeltą uždavinį ar tikslą. Ryžtingumas – tai drąsa vykdančią suplanuotus veiksmus. Lankstumas – vienetų gebėjimas koreguoti suplanuotus veiksmus pasikeitus taktinei situacijai [7].

Charkivo kontrpuolimas nebūtų pavykęs be tuo pačiu metu vykdytos klaidinimo operacijos. 2022 m. rugpjūčio mėn. Ukrainos karinė vadovybė paskelbė, kad pradės puolamuosius veiksmus Chersono srityje. RF vadovybė nusprendė permesti geriausiai parengtus vienetus į pietinį fronto ruožą ir šiaurės rytų ruože perpus sumažinti savo pajėgas. Likus savaitei iki Charkivo kontrpuolimo, Ukrainos ginkluotosios pajėgos pradėjo puolamuosius veiksmus

Chersono srityje, taip nukreipdamos Rusijos vadovybės dėmesį ta kryptimi. Suklaidinusios priešą, Ukrainos ginkluotosios pajėgos pradėjo pirmąjį kontrpuolimo etapą Charkivo srityje.

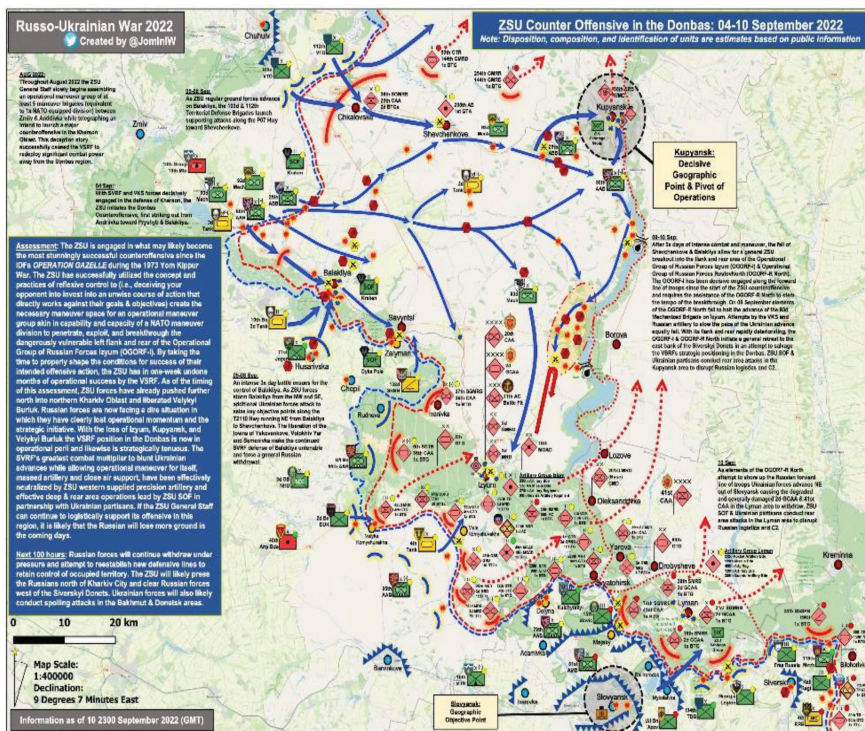
Ukrainos pajėgų kovinės paramos vienetai nuo rugsėjo 4 d. iki rugsėjo 6 d. intensyviai apšaudė Ševčenkovės, Balaklijos, Iziumo ir Kupjansko apylinkėse išsidėsčiusius RF pajėgų vienetus [4]. Taip siekta sunaikinti logistinius taškus, vadavietes, rezervų pozicijas. Įvykdžius šią operaciją, rugsėjo 6-osios ryte 113-oji, 103-ioji ir 112-oji savanorių brigados pradėjo puolimą remiančiąja puolimo kryptimi Ševčenkovės link. Rusijos pajėgos, siekdamos blokuoti ukrainiečių puolimą, permetė savo pajėgas į Čkalovskės gyvenvietę. Ukrainos kariai, nesiveldami į mūšį gyvenvietėje, pakeitė puolimo kryptį ir apėjo gyvenvietę, taip užfiksuodami RF pajėgas iš pietinės pusės. Tuo pačiu metu ties Balaklija 3-iosios tankų brigados batalionas ir 71-oji jėgerių brigada kartu su KRAKEN specialiųjų pajėgų vienetais sukaustė RF pajėgų 137-ąją oro desanto pulką ir taip sudarė sąlygas 92-ajai bei 93-ajai mechanizuotosioms ir 25-ajai bei 80-ajai oro desanto brigadoms, išnaudojant netikėtumą ir tempą, prasiveržti pro silpnai ginamą fronto ruožą tarp Balaklijos ir Čkalovskės [2].

Pralaužus RF gynybos liniją, pagrindinės Ukrainos smogiamosios pajėgos: 92-oji bei 93-ioji mechanizuotosios ir 25-oji bei 80-oji oro desanto brigados, pakeitė savo puolimą – nukreipė jį trimis kryptimis: Kupjansko, Ševčenkovės ir Balaklijos. RF vienetai, išsidėstę gynybos pozicijose Čkalovskėje, manydami, kad gali būti atkirsti, ėmė trauktis į Rusijos teritoriją. Ševčenkovėje esantys vienetai pradėjo atsitraukimą į Kupjanską. Balaklijoje esantys RF vienetai, spaudžiami iš vakarų, pietų ir šiaurės, ėmė trauktis Iziumo link. Svarbu paminėti, kad RF vienetų atsitraukimas buvo decentralizuotas ir padrikas, dėl to atsitraukiantys vienetai patyrė didelių nuostolių.

Užėmus Balakliją bei Ševčenkovę, Ukrainos 25-oji ir 80-oji oro desanto brigados tęsė puolimą Kupjansko kryptimi ir rugsėjo 8 d. pasiekė Oskilo upę. 103-ioji ir 113-oji savanorių brigados rugsėjo 9 d. pradėjo Kupjansko puolimą ir užėmė vakarinę miesto dalį, tačiau, vykstant intensyviems kovos veiksams, tiltas per Oskilo

upę Kupjanske buvo sunaikintas, ir ukrainiečiai turėjo įtvirtinti pozicijas. Dėl šios priežasties 80-oji oro desanto brigada pakeitė puolimo kryptį – pajudėjo Horochuvatkos link ir užėmė ten esantį tiltą, kuriuo galėjo persikelti per Oskilo upę [2]. Tuo metu Iziumas buvo apsuptas iš šiaurės, pietų ir vakarų. Ten esantys RF vienetai, baimindamiesi, kad bus visiškai atkirsti, ėmė trauktis Lymano link. Rugsėjo 12 d. Ukrainos koviniai vienetai kontroliavo visą teritoriją nuo Oskilo upės į vakarus. Užėmę pozicijas ties vakariniu upės krantu, Ukrainos vienetai persitvarkė, kad galėtų tęsti puolamuosius veiksmus Lymano link.

Vertinant pirmąjį operacijos etapą, galima teigti, kad ukrainiečiai panaudojo netikėtumo ir sutelktumo principus siekdami pralaužti RF vienetų gynybos linijas, taip pat pasitelkė tempo ir lankstumo principus norėdami užkirsti RF vienetams atsitraukimo kelius.

1 pav. Ukrainos ginkluotųjų pajėgų kontrpuolimo pirmasis etapas

Antrasis Ukrainos pajėgų kontrpuolimo etapas prasidėjo rugsėjo 13 dieną. Nors jie pasiekė pagrindinį tikslą – užėmė Iziumo gyvenvietę, kaip logistikai svarbią vietovę, Ukrainos karinė vadovybė priėmė sprendimą tęsti puolimą ir atsiimti Lymano miestą, taip sužlugdydama Rusijos siekį kontroliuoti Donbaso regioną. Antrojo etapo metu RF vienetai vis dar išlaikė rytinę Kupjansko miesto dalį bei Lymaną ir tarp jų įrengė antrąją gynybos liniją. Ukrainos specialiosios paskirties vienetai bei žvalgybos vienetai persikėlė per Oskilo upę ir pradėjo diversinius veiksmus RF vienetų užnugaryje. Rytinėje Kupjansko dalyje esantys RF vienetai atsitraukė, ir ukrainiečiai užėmė visą Kupjanską.

Ukrainos pajėgos rugsėjo 13 d. persikėlė per Siverskodonecko upę ir bandė užimti Lymaną iš pietų, tačiau ten besiginantys RF vienetai buvo kur kas geriau organizuoti ir atrėmė ukrainiečių puolimą. Ukrainos karinė vadovybė įsakė 95-ajai ir 81-ajai oro desanto brigadoms apeiti miestą iš šiaurinės pusės. Šioms brigadoms pavyko prasiveržti pro RF vienetų gynybos liniją ir išsiskleisti prieš užnugaryje [2]. Lymane esantys RF pajėgų vienetai, baimindamiesi, kad bus atkirsti, ėmė trauktis Kreminos link. Tačiau RF pajėgos kontroliavo tik vieną atsitraukimo kelią, o ir tą ukrainiečiai dengė netiesioginės ugnies sistemomis. Todėl nors atsitraukimas ir buvo centralizuotas, RF vienetai atsitraukdami patyrė iki 70 proc. nuostolių ir nebepajėgė tęsti gynybos. Spalio 1 d. Ukrainos koviniai vienetai jau kontroliavo Kupjanską ir Lymaną. Ukrainos karinė vadovybė priėmė sprendimą įtvirtinti pozicijas ir nebevykdyti puolimo į rytus. Toks sprendimas buvo priimtas dėl rizikos, kad pagrindiniai manevriniai vienetai gali būti atkirsti, jei RF pajėgos pradės kontratakuoti.

Taigi Ukrainos pajėgos kontrpuolimo antrajame etape taikė ryžtingumo principą. Nors pagrindiniai kontratakos objektai buvo užimti, nusprendus toliau veikti, tiek vadai, tiek vienetai ryžtingai tęsė puolimo veiksmus siekdami atsiimti Lymaną ir vakarinę Kupjansko dalį. Ukrainos pajėgų vienetai taikė ir lankstumo principą: žlugus puolimui viena kryptimi, greitai persiorientavo kita kryptimi. Tai leido prasiveržti pro antrąją gynybos liniją ir atkirsti Lymano mieste esančius RF vienetus.

Išvados

Išnagrinėjus Charkivo kontrpuolimo 2022 m. rugsėjį–spalį veiksmus, galimos tokios išvados:

1. Charkivo regionas – tai viena iš svarbiausių Ukrainos dalių, kurią RF pajėgos stengėsi užimti, o užėmusios – išlaikyti kontrolę. Charkivo regione ne tik yra logistikai svarbūs Kupjansko, Iziumo, Balaklijos, Lymano miestai, šis regionas turi ir simbolinę, karinę bei politinę reikšmę – jį kontroliuojant įgyjamas strateginis pranašumas. Todėl Ukrainos pajėgos stengėsi šį regioną išlaikyti ir, pasiekusios tinkamą kovinio pajėgumo santykį 2:1, pereiti į puolamuosius veiksmus, kad atsiimtų prarastą teritoriją ir taip sužlugdytų RF siekį apsupti Ukrainos pajėgas ties Donecku bei Luhansku ir tęsti puolimą vakarų kryptimi.

2. Charkivo kontrpuolimas – tai viena sėkmingiausių Ukrainos puolamųjų operacijų per visą Rusijos ir Ukrainos karo laikotarpį. Šios operacijos sėkmę lėmė tinkamų vienetų parinkimas ir jų išnaudojimas taikant pagrindinius puolimo principus. Klaidinimo pasitelkimas nukreipiant priešiškas pajėgas į Chersono sritį ir artilerijos panaudojimas siekiant sunaikinti logistinius taškus bei vadavietes padėjo ukrainiečiams pasiekti netikėtumo efektą ir, sutelkus mechanizuotuosius vienetus, prasiveržti pro rusų pirmąją gynybos liniją. Vengiant stoti į mūšius apgyvendintose vietovėse ir palaikant veiksmų tempą, buvo atkirsti rusų atsitraukimo keliai ir jie priversti atsitraukti iš gerai įrengtų kovos pozicijų. Taip be didesnių nuostolių buvo užimti miestai ir svarbiausios vietovės. Dėl ryžto ir veiksmų lankstumo pasikeitęs priešo situacijai ar puolimo kryptims Ukrainos pajėgos antrą kartą prasiveržė pro rusų gynybos linijas ir užėmė svarbų strateginį Lymano miestą. Šio miesto kontrolė leido užtikrinti savų pajėgų saugumą ir atitolinti Rusijos siekį užimti visą Donbaso regioną.

Rekomendacijos

Vykdamas puolamuosius veiksmus taktiniu lygmeniu, klaidinimas turi būti įtrauktas į planavimą kaip vienas iš esminių dalykų. Jis turėtų apimti ne tik klaidinančias atakas, bet ir visas įmanomas

priemonės, įskaitant ir informacines, pavyzdžiui, tikslingai siunčiami nekoduoti radijo ryšio pranešimai, kuriais siekiama, kad priešas perimtų informaciją ir ja patikėtų. Charkivo pavyzdys parodė, kad tam, jog būtų patikėta informacija, svarbu įtikinti, kad informacija yra tikra, ir bent minimaliomis pajėgomis bandyti įgyvendinti klaidinančius veiksmus. Taip sudaromos palankios sąlygos netikėtumo efektui pasiekti ir, sutelkus pajėgas, priešą gynybai pralaužti.

Bibliografija

1. Kharkiv Counteroffensive. Prieiga per internetą: https://en.wikipedia.org/wiki/2022_Kharkiv_counteroffensive
2. Daily Mail World. How Ukraine Liberated 5,000 Square Miles of Kharkiv in One Month | Battle Board. 2025. Prieiga per internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=5MK25v1MJuk>
3. War Archive. Kharkiv Counteroffensive 2022. 2024. Prieiga per internetą: <https://youtu.be/rVkmCB0fTxE>
4. Noorman, R. Ukraine's Kharkiv Offensive Through Jomini's Eyes. The Theory of Antoine-Henri de Jomini Can Be Applied to Explain the Success of Ukrainian Forces During a Counteroffensive around Kharkiv in September 2022. 2023. Prieiga per internetą: <https://militairespectator.nl/artikelen/ukraines-kharkiv-offensive-through-jominis-eyes>
5. Oleksandr Syrskyi. Prieiga per internetą: https://en.wikipedia.org/wiki/Oleksandr_Syrskyi
6. News Agencies. Who is Colonel General Oleksandr Syrsky, Ukraine's New Army Chief? *Al Jazeera*, 9 Feb 2024. Prieiga per internetą: <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/9/who-is-colonel-general-oleksandr-syrsky-ukraines-new-army-chief>
7. Pėstininkų kuopos taktika. Eksperimentinis vadovėlis. 2020. Prieiga per internetą: <https://kam.lt/wp-content/uploads/2022/03/pestininku-kuoposa-taktika.pdf>
8. Aleksandr Lapin. Prieiga per internetą: [https://en.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Lapin_\(general\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Aleksandr_Lapin_(general))